

Contract Consulting

Kumela i Wspólnicy

Autor: Tomasz Kublik

Programy UE wspomagające współpracę terytorialną

W bieżącym okresie programowania (2007-2013) współpraca terytorialna realizowana będzie w trzech wymiarach: transgranicznym, transnarodowym i międzyregionalnym w ramach jednego odrębnego celu polityki spójności Unii Europejskiej pn.: Europejska Współpraca Terytorialna (EWT). To potwierdza duże znaczenie wspólnych przedsięwzięć podejmowanych przez partnerów unijnych i przejawia się zwiększeniem wysokości środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Na rozwój współpracy terytorialnej z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych zostanie łącznie 7,75 mld euro. Udziałem Polski będzie 557,8 mln euro, a dodatkowe 173,3 mln euro zostanie przeznaczonych przez Polskę na współpracę transgraniczną z państwami nie należącymi do Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (EISP)

Cel- Europejska Współpraca Terytorialna, realizowany będzie przez trzy typy programów:

1. programy współpracy transgranicznej
2. programy współpracy transnarodowej
3. programy współpracy międzyregionalnej

W celu ułatwienia zarządzania programami oraz wspólnymi, międzynarodowymi projektami finansowanymi ze środków EFRR w ramach EWT, wprowadzono poniższe jednolite zasady wdrażania wynikające z doświadczeń z realizacji programów INTERREG III.

- utworzenie wspólnych Instytucji Zarządzających, Certyfikujących i Audytowych,
- obowiązkowy udział w projekcie co najmniej dwóch partnerów z różnych krajów,
- stosowanie „zasady partnera wiodącego” w realizacji projektów,
- utworzenie wspólnego budżetu i jednego konta bankowego dla programu,
- utworzenie międzynarodowych Wspólnych Sekretariatów Technicznych wspierających Instytucje Zarządzające we wdrażaniu programów

Programy **współpracy transgranicznej** będą wdrażane w regionach na poziomie NUTS III (podregiony), usytuowanych wzdłuż wewnętrznych i niektórych zewnętrznych granic lądowych Unii Europejskiej oraz w obszarach nadmorskich oddzielonych od siebie maksymalnie o **150 km**. W Polsce współpracą objęte zostaną podregiony, których granice stanowią granicę państwową. Nowością będzie możliwość objęcia programem podregionów usytuowanych wzdłuż wybrzeża Bałtyku.

Contract Consulting

Kumela i Wspólnicy

Głównym celem programów współpracy transgranicznej jest - promowanie współpracy i bezpośrednich kontaktów, wspomaganie rozwoju gospodarczego i społecznego, wspieranie ochrony środowiska, co w konsekwencji przyczynia się do niwelowania różnic w poziomach rozwoju między obszarami przygranicznymi a resztą kraju.

Każdy projekt finansowany w ramach programów transgranicznych powinien sprzyjać budowie wzajemnych powiązań „transgranicznych” pomiędzy samorządami, organizacjami pozarządowymi, instytucjami edukacyjnymi i kulturalnymi.

Wspólne działania dotyczyć będą m.in. następujących zagadnień:

- wspieranie przedsiębiorczości, rozwój małych i średnich przedsiębiorstw,
- rozwój turystyki, kultury oraz handlu transgranicznego,
- ochrona dóbr naturalnych i dóbr kultury,
- zapobieganie zagrożeniom naturalnym i technologicznym,
- wspieranie powiązań między obszarami miejskimi i wiejskimi,
- poprawa dostępu do sieci transportowych, informacyjnych i komunikacyjnych,
- gospodarka wodna
- gospodarowanie odpadami
- systemy energetyczne,
- rozwój i wspólne wykorzystanie infrastruktury, w szczególności w takich dziedzinach jak ochrona zdrowia, kultura i edukacja,
- współpraca administracyjna oraz integracja społeczności lokalnych
- rozwój zasobów ludzkich
- wspieranie sektora badawczo-rozwojowego.

W wyniku dotychczasowych uzgodnień przewidziana została realizacja następujących programów współpracy transgranicznej z udziałem Polski:

- Polska (**Województwo Zachodniopomorskie**) – Niemcy (Meklemburgia/Pomorze Przednie - Brandenburgia),
- Polska (**Województwo Lubuskie**) – Niemcy (Brandenburgia),
- Polska (**Województwo Dolnośląskie i Lubuskie**) – Niemcy (Saksonia),

Contract Consulting
Kumela i Wspólnicy

- Polska - Republika Czeska,
- Polska - Republika Słowacka
- Polska – Republika Litewska,
- Południowy Bałtyk (**Polska** - Szwecja – Dania – Litwa – Niemcy)

Polska będzie zarządzała **3 programami**:

- Południowy Bałtyk(**Polska** - Szwecja – Dania – Litwa – Niemcy),
- Polska (**Województwo Lubuskie**)- Niemcy (Brandenburgia),
- Polska-Republika Słowacka.

Potencjalni beneficjenci programów współpracy transgranicznej to przede wszystkim:

- jednostki samorządu terytorialnego wszystkich szczebli,
- podmioty i jednostki organizacyjne powoływane lub tworzone przez państwo, wojewodów lub jst w celu świadczenia usług publicznych,
- pozarządowe organizacje non-profit,
- izby: gospodarcze, handlowe i rzemieślnicze,
- szkoły wyższe,
- instytucje publiczne prowadzące działalność edukacyjną, badawczą,
- instytucje kultury,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- euroregiony.

Współpraca transnarodowa z udziałem Polski będzie realizowana w ramach dwóch programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej:

- Program Regionu Morza Bałtyckiego(Polska, Dania, Estonia, Finlandia, Litwa, Łotwa, Niemcy (wybrane regiony), Szwecja oraz 3 państwa spoza UE: Norwegia, Białoruś (wybrane regiony), Rosja (wybrane regiony));
- Program dla Europy Środkowej(Polska, Austria, Czechy, Niemcy (wybrane regiony), Słowacja, Słowenia, Węgry, Włochy (wybrane regiony), Ukraina (wybrane regiony)).

Contract Consulting
Kumela i Wspólnicy

Na współpracę transnarodową w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej Polska może dostać 119, 234 mln euro.

Główne priorytety programów operacyjnych **współpracy transnarodowej** to:

1. Wsparcie innowacyjności poprzez:

- międzynarodowy transfer wiedzy,
- przygotowanie i wdrażanie transnarodowych strategii innowacyjności,
- ułatwienie współpracy instytucji naukowo-badawczych i sektora produkcyjnego,
- tworzenie sieci współpracy między MŚP i wirtualnych klasterów,
- współpracę inkubatorów przedsiębiorczości
- tworzenie sieci współpracy pomiędzy instytucjami naukowo-badawczymi i uczelniami wyższymi,
- zapewnienie warunków rozwoju wiedzy poprzez tworzenie transnarodowych sieci szkoleniowych w zakresie kształcenia ustawicznego i wyższego,
- tworzenie strategii i planów działań dot. Powiązań pomiędzy rozwojem zasobów ludzkich i rozwojem wiedzy,
- opracowanie transnarodowych strategii zarządzania zmianami demograficznymi,
- zapewnienie współpracy pomiędzy instytucjami szkoleniowymi i urzędami pracy,
- działania mające na celu poprawę dostępu MŚP do technologii informacyjnych i komunikacyjnych [ang. akronim ICT].

2. Poprawa dostępności do obszaru programowego oraz wewnątrz obszaru programowego poprzez:

- opracowanie rozwiązań komunikacyjnych m.in w zakresie zapewnienia transportu multimodalnego,
- podniesienie jakości i zwiększenie atrakcyjności transportu publicznego
- wykorzystanie zaawansowanych rozwiązań technologicznych w zarządzaniu ruchem ulicznym,
- zwiększenie dostępu do e-informacji i e-usług

Contract Consulting
Kumela i Wspólnicy

- opracowanie strategii zwiększania bezpieczeństwa w transporcie.

3. **Zwiększenie atrakcyjności i konkurencyjności** miast i regionów poprzez:

- opracowanie zintegrowanych strategii rozwoju
- umożliwienie trwałej współpracy obszarów metropolitarnych,
- tworzenie struktur policentrycznych,
- przygotowanie strategii wsparcia obszarów miejskich w zakresie wspólnego użytkowania infrastruktury, korzystania z usług i zaplecza rekreacyjnego,
- zmniejszenie negatywnych skutków zmian demograficznych i społecznych na rozwój obszarów miejskich i rozwój regionalny,
- wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w celu zwiększenia atrakcyjności miast i regionów, w tym poprzez współpracę instytucji kultury i sztuki.

4. **Rozsądne korzystanie oraz zarządzanie środowiskiem** naturalnym poprzez:

- zwiększenie czystości wody, powietrza, i gleby
- działania mające na celu zmniejszenie występowania ryzyka i skutków katastrof naturalnych i wywołanych przez człowieka,
- przygotowanie wspólnych przedsięwzięć w zakresie zachowania i zarządzania obszarami chronionymi,
- wsparcie technologii przyjaznych dla środowiska,
- przygotowanie planów rekultywacji obszarów przemysłowych,
- wykorzystanie źródeł energii odnawialnej,
- wykorzystanie alternatywnych źródeł energii w transporcie itp.

Potencjalni beneficjenci programów **współpracy transnarodowej** to:

- podmioty uczestniczące w realizacji polityki przestrzennej na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym,
- jednostki samorządu terytorialnego,

Contract Consulting

Kumela i Wspólnicy

- instytucje zajmujące się rozwojem regionalnym i rozwojem obszarów miejskich oraz wiejskich, ochroną środowiska, transportem, technologiami i innowacjami,
- partnerzy społeczni i ekonomiczni,
- organizacje pozarządowe,
- agencje rozwoju regionalnego,
- inne agencje zajmujące się promocją przedsiębiorczości, innowacyjności itp.

Współpraca międzyregionalna

W nowym okresie programowania 2007-2013 będzie realizowany tylko jeden Program Operacyjny Współpracy Międzyregionalnej - INTERREG IV C, który swoim zasięgiem obejmie całe terytorium Unii Europejskiej tj. 27 państw członkowskich Unii Europejskiej oraz Norwegię i Szwajcarię.

W jego ramach wspierane będą działania zmierzające do poprawy efektywności polityki regionalnej poprzez:

- promowanie innowacyjności i gospodarki opartej na wiedzy
- ochronę środowiska i zapobieganie zagrożeniom.

Budżet INTERREG IV C wynosi 321 mln euro (wyłącznie środki EFRR). Ze środków tych współfinansowane będą również:

- program wymiany doświadczeń na temat rozwoju obszarów miejskich
- program dotyczący identyfikacji, transferu i rozpowszechniania „dobrych praktyk” w zarządzaniu programami współpracy
- program z zakresu opracowywania studiów, gromadzenia danych, obserwacji i analizy trendów rozwojowych

Główne priorytety współpracy międzyregionalnej to:

1. **Innowacyjność oraz gospodarka oparta na wiedzy** (badania i rozwój technologii, przedsiębiorczość oraz MŚP, społeczeństwo informacyjne, zatrudnienie i kwalifikacje.

2. **Środowisk naturalne** (zapobieganie zagrożeniom naturalnym i technologicznym, gospodarka wodna, gospodarka odpadami, zachowanie dziedzictwa naturalnego i różnorodności biologicznej , energetyka, zrównoważony transport, zachowanie dziedzictwa kulturowego i krajobrazu).

3. **Techniczne wsparcie** dla programu (pomoc techniczna).

Contract Consulting

Kumela i Wspólnicy

Program Operacyjny Współpracy Międzyregionalnej wspiera dwa różne rodzaje interwencji, uzupełniające się wzajemnie i dążące do realizacji celów programu.

Pierwszy typ to inicjatywy regionalne, czyli projekty zainicjowane przez podmioty na szczeblu regionalnym i lokalnym nastawione na wymianę doświadczeń w określonym obszarze polityki w celu rozpoznania działań optymalnych oraz opracowania nowych narzędzi i metod wdrożenia.

Drugi typ to projekty związane z kapitalizacją, czyli wykorzystaniem rezultatów już zrealizowanych przedsięwzięć. Ten typ projektów obejmuje także tzw. opcję szybkiej ścieżki. Będzie ona polegała na tworzeniu sieci łączących regiony, które pragną osiągnąć lepsze wyniki w danej dziedzinie.

Potencjalnymi beneficjentami programu mogą być tylko instytucje publiczne i instytucje o charakterze publicznym np:

- władze regionalne i lokalne,
- instytucje publiczne i jednostki organizacyjne powołane w celu świadczenia usług publicznych w zakresie ochrony środowiska, ochrony dziedzictwa naturalnego i kulturowego, transportu publicznego,
- agencje rozwoju regionalnego,
- uczelnie wyższe,
- instytuty naukowo-badawcze,
- parki technologiczne,
- inkubatory przedsiębiorczości,
- centra innowacyjności,
- organizacje turystyczne,
- służby ratownicze,
- inne instytucje.